

KEİ ÜYE ÜLKELERİNDE KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI VE İYİLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA 80/2004 SAYILI TAVSİYE KARARI**

1. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Organizasyonu Parlamenter Asamblesi, çağdaş uygarlığın ve bunun ilerlemesinin, diğer faktörlerin yanısıra, halkların kültürel geleneklerine bağlı olduğunu düşünmektedir. Kültürel mülk, değişik geleneklerin ve geçmişin ruhani başarılarının ürün ve tanığı olup, halkların kişiliklerinin hayati ögesini oluşturur.
2. Asamble, Karadeniz bölgesinin muazzam zenginlikteki kültürel mirasının, uygun yasal düzenleme ve uygulamalardaki eksikliğin yanında, koruma ve onarma açısından kaynakların yetersiz kalması nedeniyle, doğrudan aşınma, yıkım ve ilgisizlik tehdidi altında olduğuna parmak basmaktadır.
3. Asamble, kültürel mirasın, yalnızca geleneksel aşınma nedenlerinden değil, değişmekte olan sosyal ve ekonomik şartlardan dolayı da gittikçe artan bir şekilde yıkım tehdidi altında olduğu konusundaki ciddi endişelerini ifade etmektedir. Bu sosyal ve ekonomik şartlar, daha da fevkalade bir hasar ve yıkım olgusuyla durumu kötüye sürüklemektedir.
4. Aynı zamanda Parlamenter Asamble, herhangi bir halka ait kültürel mirasın, devletler arasında meydana gelen politik gerginlik veya silahlı çatışma dönemlerinde bilerek ortadan kaldırılmasının, tüm insanlığın kültürel mirasına karşı yapılmış bir saldırı anlamına geleceğinin, zira dünya kültürüne her halkın katkıda bulunduğunun altını çizmektedir.
5. Asamble, kültürel mirasın herhangi bir bölümünün zarar görmesinin veya ortadan kalkmasının tüm dünya milletlerinin mirasını fakirleştirdiğini düşünmekte ve kültürel mirasın dünya mirasının bir parçası olarak korunması gerektiği konusundaki sağlam duruşunu bir kez daha teyid etmektedir.

* *Raportör: Sn. Shaitdin Aliyev (Azerbaycan)*

25 Kasım 2004 tarihli Asamble görüşmeleri (Bakınız Doc.GA24/CC23/REP/04/tr - Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu'nun 29 Eylül 2004 tarihinde Kışinev'de gerçekleştirilen Yirmi Üçüncü Toplantısı'nda tartışılan "KEİ Üye Ülkelerinde Kültürel Mirasın Korunması ve İyileştirilmesi" konulu Rapor; Raportör: Sn.Volodymyr Anischuk - Ukrayna)

25 Kasım 2004 tarihinde Antalya'da gerçekleştirilen Yirmi Dördüncü Genel Kurul'da kabul edilen metin.

6. Bu açıdan, Parlamenter Asamble kültürel mirasın korunması alanındaki temel uluslararası hukuki enstrümanlarda ortaya konulmuş olan prensipleri paylaşmaktadır: Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına ilişkin UNESCO Konvansiyonu (Paris 1972); Avrupa Konseyi'nin Avrupa Kültürel Konvansiyonu (Paris, 1954); Avrupa Konseyi'nin Avrupa Mimari Mirasının Korunması Konvansiyonu (Granada, 1985); Avrupa Konseyi'nin Mimari Mirası Koruma hakkındaki Avrupa Konvansiyonu (Valetta, 1992); Kültürel Mülkün Yasadışı İthal, İhraç ve Transferini Yasaklamanın Yolları konulu UNESCO Konvansiyonu (Paris,1970); Kültürel Mülke ilişkin Suçlar hakkında Avrupa Konvansiyonu (Delphi, 1985); Silahlı Bir Çatışma Halinde Kültür Mallarının Korunmasına Dair UNESCO Sözleşmesi (Lahey, 14 Mayıs 1954).
7. Asamble, ilgili hükümetlerin karşılaştıkları zorlukları tamamen takdir etmekte ve totaliteryenizmin çöküşünü takiben kültürel mirasın korunması amacıyla yeni yasal düzenleme, yapı ve politikaların oluşturulması gereğinin altını çizmektedir. Bu çerçevede içerisinde, Asamble şu tavsiyelerini hatırlamaktadır: Bölgenin kültürel mirasını korumak amacıyla kapsamlı yasal, ekonomik ve sosyal eylemlerin mecburi gereksiniminin altını çizen *KEİPA Üyesi Ülkelerin Kültürel Miraslarının Korunması hakkında 16/1994 ve Karadeniz Bölgesindeki Kültürel Mirasın Korunması Programı için Kılavuz hakkında 18/1996*.
8. Asamble, KEİ üye ülkeleri arasında bölgenin kültürel mirasının korunması ve iyileştirilmesi açısından yapılacak ikili ve çok taraflı işbirliği konusunun 1993 *Kültür, Eğitim, Bilim ve Enformasyon Alanında İşbirliği üzerine Karadeniz Konvansiyonu* çerçevesinde ele alınması gerektiğini hatırlamaktadır.
9. Asamble, kültürel mirasın günümüzde aynı zamanda bir gelişme faktörü olduğunun farkına vararak, konunun sosyo-ekonomik boyutu bakımından, kültürel mirasın korunmasının istihdam yaratma, sıradan insanların yaşam kalitelerini iyileştirme ve sürdürülebilir gelişmeyi garantileme konularında hatırı sayılır katkıları olabilecek bir hayati kaynak oluşturabileceğini tekrar teyid eden, *KEİ Bölgesinin Gelişmesinde Kültürün Rolü konulu 70/2003 numaralı Tavsiyesini* hatırlatır.
10. Parlamenter Asamble, KEİPA üye ülkelerinin konuyla ilgili yasal düzenlemeleri kabul etmelerini ve kurumsal çerçeveleri kurmalarını memnuniyetle karşılar, ve aynı zamanda, kültürel mirasın korunması ve iyileştirilmesi konusundaki boşlukları kapatmak için daha ileri yasal işlemlere gereksinim duyulduğunun altını çizer.
11. **Bundan dolayı, Parlamenter Asamble, KEİ üye ülkelerinin parlamentolarına ve hükümetlerine şu tavsiyelerde bulunur:**
 - i. Ulusal kültürel mirasın korunması ve iyileştirilmesine ilişkin yasal düzenlemelerde hiçbir boşluk veya eksiklik kalmadığından emin olmak amacıyla mevcut yasayı değiştirmek veya **yasa çıkarmak**;
 - ii. Kültürel mirasın korunması alanındaki ulusal yasaları gerektiğinde uluslararası ve Avrupa standartlarına **uyumlandırmak**, ve henüz yapılmamışsa, kültürel mirasın korunması alanında evrensel boyutta tanınmış uluslararası konvansiyon ve anlaşmalara taraf olmak;

- iii. Ulusal kültürel mirasın korunmasına ilişkin kurumsal bir çerçeve **geliştirmek** ve bu çerçeve dahilinde, kültürel mirasın korunması ve iyileştirilmesi açısından, risk altındaki kültürel mirası değerlendiren, koruma, muhafaza etme ve onarma konusunda planlar hazırlayıp kontrol eden kapsamlı ulusal programlar oluşturmak;
- iv. Kültürel mirasın, geleceğin en büyük sürdürülebilir kalkınma kaynaklarından biri olarak düşünüldüğü gerçeğini göz önünde bulundurarak, kültürel mülkün kurtarılması ve muhafazası için yeterli kaynakların bulunduğu **emin olmak**;
- v. Doğal afetlerin öncesinde kültürel mirası korumak amacıyla uygun önlemleri ve yasal tedbirleri **almak**: deprem, sel, yangın, vb. gibi herhangi bir olayın olasılığını belirlemek, korumasızlığın derecesini değerlendirmek, riski değerlendirmek ve korumasızlık ve riski en aza indirmek veya ortadan kaldırmak için önleyici ve koruyucu eylemleri gerçekleştirmek;
- vi. Müzeler, arşivler ve kütüphanelerdeki objeleri daha iyi muhafaza edebilmek için bunlarla ilgili yasal düzenlemeler **çıkarmak**;
- vii. Endüstriyel gelişme ve şehirleşmenin tehlikeye attığı kültürel mülkün muhafazasını sağlayabilmek için gerekli yasal tedbirleri **yürürlüğe koymak**;
- viii. Kültürel sektörün politize edilmesinden **sakınmak** ve kültürel değer ve mülklerin politik amaçlar doğrultusunda kullanılmasından kaçınmak;
- ix. Ulusal azınlıklara ait kültürel anıtların muhafaza edilmesini **sağlamak** ve bu amaçla ilgili ülkelerle işbirliği yapmak;
- x. Geleneksel uluslararası yasalar, uluslararası anlaşmaların prensipleri ve anlaşmazlıklar esnasında mirasın korunmasına ilişkin UNESCO tavsiyeleri uyarınca, silahlı çatışma dönemlerinde kültürel mirasın hasar görmemesi için gerekli tedbirleri **almak**;
- xi. Taşınabilir sanat eserlerinin, bilhassa uluslararası sanat piyasasının arka planında çalışan ve çok az miktarda kısa vadeli kazanç karşılığında ülkelerini paha biçilemez zenginlikten yoksun bırakan suç ögelerinin yasa dışı sirkülasyonunu durdurmak için acilen tedbir **almak**;
- xii. Ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme için bir faktör olarak sürdürülebilir kültürel turizm **oluşturmak**. Aynı zamanda, mirası muhafaza edebilmek ve anıtlara hasar verebilecek aşırı turist erişimini kısıtlayabilmek için turizm ve kültürel miras arasındaki hassas ilişkiyi yönetmek üzere genel çerçeveler oturtmak;
- xiii. Binaları veya eserleri korunması gereken kalemler listesine ya da koruma için ayrılmış alanlara dahil ederek, yirminci yüzyıl mimari mirasına koruma **sağlamak**. Yakın tarih mirasının korunmadığı veya yeterince korunmadığı yerlerde mevcut yasal düzenlemeleri özel tedbirlerle desteklemek;

- xiv. KEİPA üye ülkelerinin kültürel mülklerinin yönetimi ile ilgili ulusal kurumlar ve hükümet daireleri arasındaki işbirliğini **geliştirmek**; aynı zamanda, uluslararası ve Avrupa örgütleri ile de işbirliğini artırmak, ortak araştırmayı, karşılıklı teknik yardımı ve bu alandaki uzman ve deneyim alışverişini yüreklendirmek.
 - xv. yasadışı yollarla veya zorla kaçırılan anıtların veya onların parçalarının ait oldukları ülkeye geri getirilmesinin **sağlanması**;
 - xvi. anıtlarla ilgili bilgileri tam ve doğru olarak belirten metinlerin ilgili anıtlar üzerine **konulması**;
 - xvii. tarihlerin hangi dönemlerine ait olduğuna bakılmaksızın tüm tarihi anıtların ülkeler tarafından aynı özenle **korunması**;
 - xviii. geçici olarak işgal edilmiş ülke topraklarında arkeolojik kazı çalışmalarının yapılmasından **kaçınılması**;
 - xix. UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alan kültürel eserlerin korunması ve iyileştirilmesi için gerekli tedbirlerin **alınması**.
12. **Parlamentar Asamble**, KEİ Dış İşleri Bakanları Konseyi'ni işbu Tavsiye Kararını dikkate almaya davet eder.